

Woorden voor de dag vanuit de Wester

15 mei 2020

DE ZWEVENDE ENGEL

*We zullen verlost worden
We zullen bevrijd worden
Van alles wat ons bevangt
Van alles wat ons vasthoudt
We zijn bestemd om vrij te worden*

Het was muisstil die nacht daar in de kerk. Alleen de maan scheen binnen. En al was er geen wind en waren de deuren gesloten toch leek zij die ook een hij leek te bewegen. Zijn ogen waren gesloten en zijn armen lagen ongewapend stil naast hem. Zij stond niet maar ze zweefde hangend aan een ketting, als verbonden met allen die geketend waren, alle slachtoffers die geen stem hadden. Zij herdacht ze naam voor naam, jaar voor jaar, door de eeuwen heen. Ze leek te denken aan al die nieuwe slachtoffers die geen stem kregen en ze zong een lied dat niet bestond. Ze wilde hen allen moed en hoop geven. Zij die wist van minachting, van naar beneden gehaald zijn, van verstopt en begraven worden, maar haar lied was nooit verstomd. Haar verlangen was door geen soldatenlaars vertrapt en door geen bom vernield.

Het was muisstil in die nacht in de kerk in een stille stad. Al weken waren de deuren gesloten en werd er niet meer gebeden en gezongen. Een vreemde ziekte hield de mensen angstig in de greep en isoleerde hen van elkaar. Er was een groeiende onrust in haar, die de zwevende engel werd genoemd. Ze wilden de deur ontgrendelen en zich ontketenen om over de stad, over de steden over de tentenkampen over alle plaatsen waar mensen asiel ontvangen over de ziekenhuizen en de plaatsen waar mensen door ziekte verlamd als een wrak zich geen raad weten te gaan. Ze wilde hen in het hart zingen: we zullen verlost worden, we zullen bevrijd worden, we zijn bestemd om vrij te worden. En iemand zal zeggen: wie zingt dat? Is het een engel of is het bedrog? Is dat waanzin of een nachtmerrie? En iemand zal antwoorden: dit is de engel van Ernst Barlach.

Het was muisstil in die nacht in de kerk in een stille stad. Al weken waren de deuren gesloten en werd er niet meer gebeden en gezongen. Een vreemde ziekte hield de mensen angstig in de greep en isoleerde hen van elkaar. Er was een groeiende onrust in haar, die de zwevende engel werd genoemd. Ze wilden de deur ontgrendelen en zich ontketenen om over de stad, over de steden over de tentenkampen over alle plaatsen waar mensen asiel ontvangen over de ziekenhuizen en de plaatsen waar mensen door ziekte verlamd als een wrak zich geen raad weten te gaan. Ze wilde hen in het hart zingen: we zullen verlost worden, we zullen bevrijd worden, we zijn bestemd om vrij te worden. En iemand zal zeggen: wie zingt dat? Is het een engel of is het bedrog? Is dat waanzin of een nachtmerrie? En iemand zal antwoorden: dit is de engel van Ernst Barlach.

Ken je de geschiedenis niet van de zwevende engel. Ze was er om alle gesneuvelden van de waanzin te gedenken, maar er kwam een nieuwe waanzin en zij moest wijken als een "ontaardde", maar ze is er nog en nog steeds is er kleine en grote waanzin. Nog steeds zijn er die mensen die zinvol leven willen opbouwen met recht voor iedereen, ontregelen. De duivelse ontregelaars, ja ze bestaan. Die niet deugen. Maar de engel van Barlach uit 1870, 150 jaar geleden geboren, is de echo van een mensenlang zoeken naar de levensbestemming.

Waarom zijn we hier? Om te leven als zusters en broeders vrij in gerechtigheid en met compassie... En in die nacht groeide het verlangen om als de grenzen weer open zijn naar de dom van Gustrow te reizen daar bij Rostock aan de zee... om stil te kijken naar die "nooit verjarende engel....." uit wiens ogen soms tranen komen. Tranen van mededogen en tranen van hoop voor onze tijd. Wie goed luistert en kijkt ziet die engel dichtbij...

(Marinus van den Berg - over een engel, een kunstwerk en een kunstenaar die niet vergeten mogen worden. Zie ook Marinus van den Berg, Vormen van geluk over de luisteraars van Ernst Barlach. Ten Have 2005, en www.ernstbarlach.com)